

legnagyobb részét a különböző méretű fazekak töredékei tették ki. Ezek nagy része kézi korongon készült, homokkal soványítva. Formájuk és méretük nagyon változatos, színük a vörössárgától a barnán át a szürkéig változott.

A feltárt objektumok legnagyobb része az *Árpád-korból* származik. Egy tanyaszerű települést figyelhettem meg, amelyhez 8 épület és a hozzá tartozó kiegészítő építmények tartoztak. A lekerekített sarkú, szabályos négyzet alakú, kissé földbe mélyített cölöpszerkezetes házak DNy-i sarkában kemence volt. Lakógödreinek oldalai általában 3–4 m hosszúak voltak. Egy-két esetben döngölt, lesározott padlóréteget figyeltem meg. Az Árpád-kori települések feltárási eredményei alapján a földbe mélyített ágasfás-szelemenés, a föld felszínére támaszkodó tetőszerkezetű veremházak lehettek az általánosak.

Az egyik épület teljesen leégett, az egész felszínét faszenes, hamus, átégett réteg fedte. Ebből a házból 1 db ezüst pénzérme került elő, amit valószínűleg II. Géza király (1141–1162) veretett. A szabadtéri kemencék a lelőhely ÉK-i szélén kerültek elő. Platnijukat és előterületet találtuk meg, felmenő boltozatukból 20–25 cm-es rész maradt meg. A 12 kemence közül 5 különálló volt saját hamusgödörrel, a többi 7 pedig egy bokorban két hamusgödör körül helyezkedett el. Mindegyik platnija patkó alakú vagy kerek, átmérője 1–1,3 m. A sütőfelületek általában 1–3 cm vastagon átégették, amelyekbe néhány esetben kerámiatöredéket, állatcsontot és kavicsot tapasztottak. Az árkokat a település déli részén lokalizáltam. Hosszúságuk változatos, de általában keskenyek és sekélyek. Az Árpád-kori objektumok leletanyaga: ezüst szíjvég, bronz ruhadísz, gyöngyök, vassarló, kerámiatöredékek, állatcsontok és tapasztásdarabok. A kerámia általában apró kavicsal vagy homokkal soványított, kézi vagy gyors korongon készült, vastag vagy vékony falú, színük a vörösbarnától a szürkéig változott. Díszítésük tipikusan erre az időszakra jellemző hullámvonalas vagy bekarcolt.

A lelőhely ÉK-i szelvényfalánál egy Árpád-kori magányos sírt találtunk. A négyzetes alakú, lekerekített sarkú sírgödörben, mely nagyon sekély volt, egy közepes megtartású, nyújtott, kb. 165 cm hosszú, férfi csontváza helyezkedett el. Bal karját a medencére helyezték. Melléklete a jobb medencén egy vascsat volt. Koporsó nyomát nem észleltük, viszont a csontváz helyzetéből megállapítható, hogy lepelbe csavarták a halottat.

51/B lelőhely: 2006. június 8–13. között végeztük a leletmentő feltárást. A földút K-i ágán sűrűn jelentkeztek az objektumok, míg a Ny-i részen csak néhány foltot tudtunk meghatározni.

A *bronzkori* Gáva-kultúra népcsoportjának 2 házat találtuk meg. A lekerekített sarkú, szabályos négyzet alakú, kissé földbe mélyített cölöpszerkezetes faházak sarkában kemence volt. Lakógödreinek oldalai általában 3–3,5 m hosszúak. A településen három kutat tártunk fel. Mindegyik a K-i leágazás ÉNy-i részén helyezkedett el, szerkezetük hasonló volt az 51/A lelőhely kútjaihoz. Több, általában kb. 2–4 m nagyságú nagyon mély gödröt

találtunk, melyekből rengeteg leletanyag, főleg kerámia-töredék került elő.

A *szarmata kori* objektumok legnagyobb része méhkas alakú gödör, 1–2 m átmérővel és 0,4–2 m mélységgel. A szarmata gödrökből előkerült leletanyag összetétele nagyjából megegyezik az 51/A lelőhely anyagával.

Az *Árpád-korból* néhány közepes méretű gödör került elő, melyek leletanyaga szintén egyezést mutat az 51/A lelőhellyel.

KOLOZSI BARBARA

153. Hajdúnánás, Pogánylapos

(Hajdú-Bihar megye) **Á**

2006 őszén régészeti kutatást végeztünk az M3 autópálya Görbeháza–Nyíregyháza II. szakasz, Hajdúnánást el látó DN250 gázvezeték 0+880 km közötti nyomvonalán. A lelőhelyen 12 objektumot különítettünk el, melyek egy Árpád-kori település részletei: épület a hozzá tartozó kemencével, néhány gödör, cölöphely és árok.

A ház kb. 3,6×4,7 m nagyságú, négyzetes alakú, mély lakóhelyiség. Az épület DK-i és Ny-i falainak közepénél egy-egy szelementartó cölöphelyet észleltem, ÉNy-i sarkában a felszíntől 5 cm-re egy kemencerészlet volt a hozzá tartozó hamusgödörrel. A ház K-i részénél kb. 50 cm mélyen egy kb. 50 cm nagyságú, földbe vájt kemence került elő. Az épületet É-ről és D-ről árkok határolták, melyek között csak méretbeli különbség volt. Az elválasztó árkok egy-két egymás mellett párhuzamosan vagy egymásra merőlegesen futó, tagolatlan ágból álltak és néhol valamelyik irányban lejtettek, így vízelvezetésre is szolgáltak. Az árkokban talált igen kevés leletanyag (néhány állatcsont és edénytöredék) igazolja, hogy a településsel egykorúak. A gödrök közepes mélységűek, kör vagy négyzetes alakúak és méretük kb. 1–1,5 m között változik. A településen előkerült leletanyag összetétele nagyjából megegyezik a hasonló korú falvak szokásos leleteivel. A kerámia legnagyobb részét a különböző méretű fazekak és cserépbogrács töredékei tették ki. Ezek nagy része kézi korongon készült, csillámos homokkal soványítva. Formájuk és méretük nagyon hasonló. Színük a vörössárgától a barnán át a szürkéig változik. Díszítésük az egyszerű vonaldísztól a párhuzamos hullámvonalkötegig terjed.

KOLOZSI BARBARA

154. Hajdúszovát, Pályi-zug

(Hajdú-Bihar megye) **LT, Á**

2006 júliusában megelőző feltárást végeztünk a beruházással érintett lelőhelyen. A munkaterület a Hajdúszovátról Hajdúszoboszlóra vezető út Ny-i oldalán, az előbbi településtől 1,5 km távolságra, az Ürmös-ér egyik kanyarulatának belső oldalán található. A térinformatikai dokumentálást az Archeodata Bt. munkatársai végezték. A megelőző feltárást során 5 régészeti objektumot tártunk fel. Két kisebb, lefelé szűkülő gödörobjektumból csak állatcsontok kerültek elő. A nagyobb, csaknem 3 m átmérőjű,

kopolyakútnak bizonyult jelenségről néhány paticsdarab mellett egy kerámiatöredék is napvilágra került, ez alapján a víznyerő hely Árpád-kori. A Ny-i medence ÉNy-i részén 2 kisebb régészeti jelenséget sikerült megfigyelni. A nagyobb és mélyebb, méhkas alakú verem homogén, sötétbarna betöltése csak állatcsontokat tartalmazott. A 2 kisebb, egyenes oldalú, sekély gödörobjektumban 3 kerámiatöredéket találtunk, melyek alapján a jelenség késő vaskori.

Munkatársak: Szilágyi Krisztián Antal régész, Fehér Mónika régészhallgató, Balogh Csaba ásatási technikus, Rák Rezső fotós.

SZOLNOKI LÁSZLÓ

155. Harasztifalu határa

(Vas megye) Ó, B, LT, Ró, Á, Kk

2006. október 31-én terepbejárást végeztünk örökségvédelmi hatástanulmány készítése érdekében.

Leveles-földek-dűlő (Hrsz.: 084/8-9): A falutól DK-re, a Felsőberek-patak déli oldalán és a Felsőberekire vezető aszfaltút között található a környezetéből erőteljesen kiemelkedő domb. A lelőhely (3. lh.) kb. 300×270 m-es kiterjedésű. Nagy mennyiségű bronzkori és kelta kori kerámia, valamint agyagtapasztás volt gyűjthető a felszínen. Egyéb jelenséget nem láttunk.

Nyugati telek-földek (Hrsz.: 0135/6-8, 0135/15-16): A mai községtől Ny-ra, a hátsó kertekre és egy nagy, egy tagban művelt tábla egy részére terjed ki az 1. sz. lelőhely, mely kb. 150×130 m-es. Itt csupán igen szóróványosan találtunk ősz- és késő középkori edénytöredékeket. Egyéb jelenséget nem láttunk.

Nyugati telek-földek (Hrsz.: 100-104, 0135/10, 0133/1-2): A Szent László templom és temetője egy dombon áll, amely rendkívül erősen kiemelkedik környezetéből. A 2. sz. lelőhely kb. 190×130 m-es, a dombra biztosan kiterjed. A felszínről gyűjtött leletanyagban van jellegtelen őskori, Árpád- és késő középkori. Egyéb jelenséget nem láttunk.

Urasági-dombok (Hrsz.: 082/2-3): A falutól DK-re a Felsőberek-patak É-i oldalán található a környezetéből enyhén kiemelkedő domb (4. lh.). A lelőhely kb. 200×110 m kiterjedésű. Nagy mennyiségű, a Kőszegi-hegységből származó palakő és tegula, valamint imbrex-töredék, továbbá római kori kerámia volt gyűjthető a felszínen. Néhány helyen szétszántott kemencékre utaló vörös elszíneződéseket láttunk. Minden bizonnyal településre vagy villára utalnak a fenti nyomok. Szóróványosan középkori kerámia is mutatkozott.

Munkatársak: Csuti Tamás, Halász Ferenc, Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

156. Harkány, Szilágy

(Baranya megye) U

2006. május 3-án terepbejárást végeztünk a BMMI Culture 2000 pályázatának keretében. A Szilágy nevű

határrészben, a harkányi köztemetőtől K-re mintegy 700 m-re, enyhe emelkedőn légi felderítés során egy kb. 330 m átmérőjű, nagyjából szabályos kör alakú, legalább háromszoros árokrendszer nyomait észleltük. A terepen korai és középső neolitikus (DVK?) kerámiát találtunk a körárok területén.

Munkatárs: Kovaliczky Gergely.

BERTÓK GÁBOR

157. Hegyeshalom, Ház-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Á

2006. májusban terepbejárást végeztem a település határába tervezett szélenergiapark által érintett területen.

A községtől keletre, a Lajta jobb parti csatorna mentén szóróványosan római kori és Árpád-kori cseréptöredékeket találtam (*Ház-dűlő III.*). A telepnyom egy alig észrevehető kiemelkedés területére korlátozódott. A kiemelkedés középső részén 20. századi épületmaradványok, és körülötte parlagterület éktelenkedett, amelyet bejárni nem tudtam. A felszíni leletanyag szóródása alapján kétségtelen azonban, hogy a lelőhely erre a részre is kiterjed.

TAKÁCS KÁROLY

158. Hegyeshalom, Ház-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) LT, Kö

2006 júliusában a Ház-dűlőben fekvő telkeken (Hrsz.: 303/16, 17, 18, 5) régészeti megfigyelést végeztünk. Összesen 4 kutatóárkot jelöltünk ki, melyekben régészeti jelenség, objektum vagy lelet nem került elő. Az árkok közötti felületen a kukoricásban azonban szóróványosan középkori cseréptöredékeket találtunk. A leletek vagy a területtől Ny-ra eső dombtól mosódhattak le, vagy egy laza szerkezetű települési egység (tanya vagy szeres típusú telep) létére utalnak. Ezt a korlátozott felületű megfigyeléssel nem tudjuk eldönteni. A munkálatokhoz kapcsolódóan a (téves telekhatárolásból fakadóan) régészeti megfigyelést végeztünk a szomszédos, a jelen területtől É-ra eső telken, melynek során 3-4. századi kelta települési nyomok (árkok, gödrök, jellegzetes korhatározó cserepek) kerültek elő majd kerültek visszatemetésre.

ASZT ÁGNES

159. Hegyeshalom, Országúti-dűlő 1.

(Győr-Moson-Sopron megye) U, R, Ró, Á

2006. augusztus 4-15. között régészeti megfigyelést végeztünk az ismert lelőhely területén. Takács Károly örökségvédelmi hatástanulmányában a dűlő ÉK-i részén egy 4,5 ha-os területet jelölt meg, mint őskori (bronzkori?) és Árpád-kori telep. A megfigyelés során sávós humuszolással a lelőhelyet lehatároltuk. Takács Károly területlefedése pontosnak bizonyult. A lehumuszolt részek 3000 m²-t fedtek le, a teljes lelőhely 7%-át. A ku-